

Service public fédéral
**Emploi, Travail et
Concertation sociale**

Dr. Valentine Delsaux
Geneesheer-inspecteur
TWW Namen-Luxemburg-Waals-Brabant

Wat na de coronacrisis?

Wat heeft de preventieadviseur gezegd?

Dit komt aan bod:

- **enkele feiten** over het virus
- feedback over de interventies van TWW
- nadenken over het crisisbeheer
- wat deze crisis ons leert

Dit komt niet aan bod:

- de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad
- de toestand van de epidemie
- de verschillende polemieken

COVID-19:

wat is het?

- ▶ Een nieuw coronavirus (SARS-CoV-2). Niet het eerste in zijn soort!
- ▶ De epidemie brak uit in de stad Wuhan. Tussen 8 december 2019 en 2 januari 2020 ontwikkelde een eerste groep symptomen.
- ▶ Het virus wordt vooral doorgegeven van persoon tot persoon via druppeltjes. Deze besmettelijke druppeltjes worden overgedragen bijvoorbeeld wanneer je hoest of niest of wanneer je ze aanraakt op voorwerpen en oppervlakken (bijvoorbeeld deurklinken).
- ▶ De infectie kan leiden tot een lichte ziekte (in 80% van de gevallen) of een lichte of een zware longontsteking.
- ▶ Risicogroepen
- ▶ Diagnose via PCR-test, scanner
- ▶ Geen specifieke behandeling, er zijn vaccins in ontwikkeling

Er duiken nieuwe besmettelijke ziektes op die zich razendsnel wereldwijd verspreiden door moderne transportmiddelen en verplaatsingen van mensen.

Vier indicatoren om te volgen hoe de epidemie evolueert

30 september, gecumuleerd aantal gevallen sinds 15 maart 2020

- Bevestigde gevallen: 117.115
- Nieuwe hospitalisaties van bevestigde gevallen: 20.224
- Bezettingsgraad van de intensivereafdelingen
- Sterfgevallen: >10.000

Geneeskunde is geen exacte wetenschap. Dat kan beangstigend zijn als je niet tot het geneeskundig personeel behoort.

Er zijn nog veel dingen niet duidelijk

- Superverspreiders versus geringe verspreiders
- Activiteit van het virus op oppervlakken
- Immuniteit: duur, intensiteit
- Doeltreffende behandeling: hydroxychloroquine, dexamethason, ...
- Medisch onderzoek: constant en wereldwijd
- De winter, met zijn vele respiratoire virussen, wordt een ware uitdaging.
- Doeltreffendheid van de preventiemaatregelen: **ja natuurlijk!**

23 septembre 2020 | Joint News Release

Pandémie de COVID-19 : les pays sont invités à prendre des mesures plus énergiques pour enrayer la diffusion d'informations nuisibles

Getuigenissen TWW

- Kinderopvang: mag ik een kind wiens ouders telewerken weigeren? De opvang zou zodoende beperkt worden tot het strikt noodzakelijke.
- Beroepsduikers: mogen we opnieuw duiken na een negatieve coronatest?
- Wat met mensen die geen masker verdragen?
- De werkgever heeft zoals gewoonlijk geen enkele beschermende maatregel genomen.
- Hoe weet je of werknemers positief getest hebben op het coronavirus?
- Nu het beter gaat, moeten we allemaal terug naar kantoor. Is dat normaal?
- Een jonge grensarbeider (26 jaar) komt terug van vakantie uit een rode zone. Hij vertelt zijn collega's over zijn vakantie. Dat maakt zijn collega's bang en ze vragen dat hij naar huis gestuurd wordt. De werkgever vindt dat hij niet hoeft te weten waar die werknemer op vakantie is gegaan en voelt zich machteloos. Wat kan hij doen?

enz. enz., ... antwoorden "op maat"

en ook veel besprekingen met de arbeidsgeneesheren over hoe de maatregelen van Sciensano geïnterpreteerd moeten worden - de maatregelen voorgesteld door de PA's

TWW

- ▶ Sterk bevraagd door werknemers:
 - ▶ met betrekking tot de verplichtingen van de werkgever
 - ▶ Hoe zorg je ervoor dat de regels van de Nationale Veiligheidsraad worden nageleefd?
 - ▶ gefundeerde/ongefundeerde klachten
- ▶ Ook door werkgevers/interne PA's
 - ▶ Volstaat dat? Klopt dat?
 - ▶ Hoe bescherm je de werknemers maar behoud je ook de activiteit?
 - ▶ De kwestie van de metingen: temperatuur, medische beoordeling, vragenlijsten over het privéleven, ...
- ▶ Vaak hebben we geantwoord:
 - ▶ **Wat heeft de preventieadviseur gezegd? En hoe zit het met de risicoanalyse?**

A word cloud of French terms related to occupational safety and health. The most prominent words are 'protection', 'travail', 'sécurité', 'risques', and 'santé'. Other visible words include 'formation', 'apostille', 'chimiques', 'entreprises', 'suivi', 'accident', 'visite', 'être', 'prévention', 'consultations', 'chantiers', 'syndicats', 'grave', 'analyses', 'violence', 'service', 'risque', 'amiante', and 'collective'. The words are arranged in a cluster, with 'protection' at the bottom and 'santé' at the top right.

Al wat geen verband houdt met het coronavirus

(1) Er was eens een crisis: *een verstoord evenwicht*

- ▶ Na een crisis streeft elk systeem ernaar opnieuw een evenwicht te vinden, **op een meer of minder geslaagde wijze.**
 - ▶ Heeft weinig nieuwe problemen teweeggebracht:
 - ▶ deze werden vlug opgelost door organisatorische aanpassingen
 - ▶ Vergrootglaseffect:
 - ▶ **met betrekking tot** de reeds bestaande problemen: PSR, apparatuur, ...
 - ▶ managementmaturiteit
- vertrouwen, dialoog, werkethos, hulpmiddelen?**

(2) een kans om onze zekerheden in vraag te stellen

- ▶ Er worden 3 houdingen van de manager/organisatie beschreven.
- ▶ Een kans om iets anders te proberen
 - ▶ telewerk, verplaatsingen, doeltreffendheid, rustige sfeer, ...
 - ▶ anders communiceren
 - ▶ de werktijd anders indelen: de tijd die opgaat aan vergaderen...
 - ▶ beseffen wat belangrijk is
- ▶ Kans om te observeren
 - ▶ en te reageren? Of te wachten tot het voorbij is??
- ▶ Om lessen te trekken?

(3) Neem je een risico door naar kantoor te komen?

Het moet dus de moeite waard zijn!

- Non-verbale communicatie (waardoor iets makkelijker te begrijpen valt)
- Socializen
- Informele gesprekken
- Het delen van stilzwijgende kennis

➤ **BESPREKINGSRUIMTEN**

"Werk impliceert dat men een collectieve knowhow ontwikkelt en zich deze eigen maakt." (C. Dejours)

De Nationale Veiligheidsraad is nu ook van tel wanneer bedrijven beslissingen maken:

- ▶ Omgaan met onzekerheid
- ▶ (Duidelijke?) richtlijnen: verplicht versus aanbevolen
- ▶ Verantwoordelijkheid van de werkgever? Wie beslist er nog? Op basis waarvan?

Terug naar een evenwicht?

- ▶ Nationale Veiligheidsraad 23/09: "langetermijnperspectieven geven"
- ▶ Herinneren aan de basisregels

"Vergeet niet: wij zijn de oplossing" Sophie Wilmès

Tot wanneer zal men het coronavirus
als een crisis beschouwen?

Cultuur van welzijn op het werk

Dynamisch risicobeheersingsysteem

FOD WASO:

"Het ontwikkelen van een echte preventiecultuur vergt immers gedragsverandering en veronderstelt dat preventie is ingebed in alle aspecten van het menselijk handelen."

Voor gezond, veilig werk

- Een risicoanalyse maken
- Passende preventiemaatregelen nemen
- De maatregelen regelmatig evalueren of in geval van problemen/verandering van proces
- De preventiemaatregelen aanpassen

Overschakelen van een crisisbeheer naar een beleid inzake welzijn op het werk

- Dat een nieuw risico omvat (volksgezondheid)
- Is gebaseerd op een beoordeling van de situatie in het bedrijf
- Met het nodige perspectief, creatief en verstandig

en met overleg!

Over welke hulpmiddelen beschikt de werkgever om aan een gezondheidscrisis het hoofd te bieden?

- ▶ de arbeidsgeneesheer uiteraard!
- ▶ de preventieadviseur
- ▶ de vertrouwenspersoon, de PAPA
 - = de IDPBW/EDPBW en de hele organisatie errond die nochtans **goed functioneert, maar bij velen nog onbekend is**
- ▶ externe hulpmiddelen www.info-coronavirus.be
- ▶ het Globaal Preventieplan

➤ PAAG

- Werkt mee aan de risicoanalyse
- Valideren van de preventiemaatregelen
- Communiqueert in het BOC
- Spontane raadplegingen, onder andere voor kwetsbare werknemers
- Aanpassing van de werkposten
- Hem inschakelen

➤ TWW

- Gaat na of het KB wel degelijk werd opgesteld in overeenstemming met de wettelijke voorschriften (het wetboek en de besluiten)
- Gaat na of de PA/PAAG wel degelijk een advies heeft verstrekt en of het overleg heeft plaatsgevonden
- Verstrekt een specifiek advies wanneer er geen unanimititeit is in een bepaalde situatie.
- Geeft collectieve informatie (temperatuur, testing, ...) via de communicatiekanalen. **Generieke gids COVID-19**

Het welzijn van de werknemers op het werk blijvend verbeteren
Uitvoering en opvolging van het welzijnsbeleid
TWW: advies, preventie, bestraffing

Is de werkgever verplicht om schriftelijke documenten in te dienen over de risicoanalyse met betrekking tot de blootstelling aan COVID-19 als biologisch agens van groep 3, inclusief het advies van het sociaal overleg? Om ze in te dienen aan de ambtenaar die bevoegd is voor de controle bij het DG TWW?

- ▶ Boek VII van de Codex is van toepassing op de activiteiten waarbij de werknemers zijn blootgesteld of kunnen worden blootgesteld aan biologische agentia als gevolg van het werk (hoger risico dan in het privéleven)
- ▶ Artikel VII.1-18 preciseert dat *als de risicoanalyse aantoont dat de activiteit blootstelling van de werknemers aan een biologisch agens met zich kan brengen, de werkgever preventiemaatregelen moet nemen.*
- ▶ Kennisgevingen aan TWW: biologische agentia groep 2, 3, 4 die opzettelijk gemanipuleerd zijn (cultiveren, concentreren, wijzigen, experimenteren, dieren besmetten, ...)
- ▶ TWW interesseert zich voor het geïntroduceerde preventiebeleid + het sociaal overleg = generieke gids voor de meeste bedrijven (checklist).
- ▶ Een systematische kennisgeving zou niet werkbaar zijn in geval van een pandemie.

Zijn waterdispensers toegestaan op het werk, ondanks het risico dat er zich aerosolen vormen die COVID-19 verspreiden?

- ▶ FOD WASO: het virus verspreidt zich via druppeltjes, aerosolen en eventueel via contacten met besmette oppervlakken/personen. Buiten zijn gastheer zal het virus zichzelf niet vermenigvuldigen omdat het daarvoor afhankelijk is van bepaalde soorten levende cellen, in tegenstelling tot bacteriën en schimmels. **Actief/inactief virus**
- ▶ Het is uiteraard mogelijk dat iemand niest wanneer hij de machine gebruikt, maar de snelheid van de lucht in dit soort machines is niet erg hoog in tegenstelling tot handdrogers. Idem voor koffiemachines.
- ▶ Hoe werd de schoonmaak van het gemeenschappelijke materiaal geregeld?
- ▶ **En wat stond er in de risicoanalyse? Werd de arbeidsgeneesheer bevroegd?**

We moeten vermijden dat TWW geïnstrumentaliseerd wordt tegen de arbeidsneesheren. Als er een advies werd gegeven, moeten we dat weten.

Ga je, als een organisatie of een (privé- of overheids)bedrijf te kampen heeft met een coronaepidemie, steeds ter plaatse? Of wordt er contact opgenomen met de preventieadviseur van het bedrijf? Moet er opnieuw een risicoanalyse gebeuren en moet dat worden geëist?

- ▶ Wij worden niet gecontacteerd als er een epidemie uitbreekt in een bedrijf. Het is de gezondheidsinspectie (Avia, IrisCare) die optreedt bij clusters in de gemeenschappen.
- ▶ De hygiëne-inspecteur neemt contact op met de coördinerende geneesheer (als er een is) of met de werkgever.
- ▶ Wij treden op als er vooraf en achteraf geen preventiemaatregelen worden genomen. Wij baseren ons op de ingediende klachten, de aangevraagde informatie/adviezen, ...
- ▶ Als er tekortkomingen zijn, zullen we ervoor zorgen dat die rechtgezet worden.
- ▶ De risicoanalyse is dynamisch dus telkens er zich iets voordoet of als er veranderingen enz. zijn, moet ze worden **geactualiseerd**. Indien nodig zullen de preventiemaatregelen worden **aangepast**.